

Pösetstwo Polskie  
w Helsingforsie  
Attaché Wojskowy.

8181/Tg

# SUOMEN SOTILAS

SUOMEN ARMEIJAN JA SUOJELUSKUNTAIN VIIKKOLEHTI

KOLMAS VUOSIKERTA

N:o 31—32  
13. VIII. 1921.

Ilmestyy joka lauantai

Pää- ja vastaava toimittaja: **Ilmar Helkinheimo.**  
Avustajat: Sotaminist. vanh. edustaja, jääk. kapt. **Helkinheimo**  
Vänr. **Teivaala** Suojelusk. Yhteiskunnassa.  
Toimituksen ja konitorin osasto:  
**Helsinki Annank. 29. Puh. 1148**

Vuosikerran hinta 40:—  
Puolivuosikerran " 22:50  
Yksitysnumerot 1:50  
Kaksoisnumerot 2:—  
Ilm. hinta 90 p. mm.



2:sen Divisionan Esikunta vv. 1920—1921.

(Kenraali v. Gerichin aikoina.)

Istumassa vasemmalta: Lääk.ev.luutn. **Wellman**, jääk.maj. **Lilius**, kenraalimaj. v. **Gerich**,  
luutn. **Heikel**, jääk.majuri **Rehnbäck**.

Seisomassa: Tal.pääll. **Sikanen**, luutn. **Ahlblad**, jääk.kapt. **Horn**, ellääk.maj. **Stuffer**,  
luutn. **Saurio**, res.vänr. **Mäkelä** ja **Aalto**, sekä varusups. **Tuomi**.

PUOLSUOKSI  
INSTITUTE  
ARCHIVES  
New York

## Lotta-lupaus.

Rouva Greta Krohn.

On aina helppoa työskennellä jonkun aatteen hyväksi, kun omistaa tovereita, jotka taistelevat saman päämäärän puolesta. Mutta silloin, kun ihmisen eteen kohtalo asettaa yksin suoritettavaksi jonkun työn, kysytään paljon enemmän sisäistä vakaumusta ja voimaa. Silloin tarvitsee hän jotain niin kouraan-tuntuvaa tukea, että siihen tarttuen voi pelotomasti päämäärään kulkea. Tällainen henkinen tuki on annettu sana, vala tai lupaus. Sotilas vannoo lippuvalan, lääkäri, pappi, virkamies oman virkavalansa. Tämä lupaus sitoo antajansa, se vihki hänet kaikkien vastuksienkin uhalla määrättyyn tehtävään. Tämän lupauksen kautta saa yhteiskunta varmuuden siitä, että asianomainen on tietoinen velvollisuuksistaan. Ja toiselta puolen on myös edesvastuullisessa asemassa olevien henkilöiden moninverroin helpompi johtaa niitä joukkoja, jotka ovat valan tai lupauksen pyhittämiä kuin niitä, jotka vain satunnaisen innostuksen elähdyttäminä ovat ryhtyneet toimintaan.

Isänmaallisessa työssä ovat ne voimat parhaat, joita vallitsee uhrantuuva isänmaallinen mieli ja joita sitoo tehtävänsä annettu pyhä lupaus. Tällaisen luotettavan voiman isänmaan palveluksessa muodostavat suojeluskunnat ja sellaisen tulisi myös Lotta Svärdien olla.

Lotta-työn menestyksen ja jatkuvan elinvoiman kannalta näyttää siten erikoinen Lotta Svärd-lupaus tarpeelliselta. Tätä ei kuitenkaan voitane vaatia kaikilta Lotilta, niin suotavaa kun se olisikin, vaan yksinomaan Toimen Lotilta, joilla on siksi tärkeä työ suoritettavana, että heidän on annettava erikoinen lupaus. Sama koskee myöskin tärkeissä luottamustöissä olevia Lottia.

Lotta-lupauksen merkitys on aikaisemmin esittämämme perusteella ilmeinen. Suojeluskun-

nan päällikkö voi järjestää toiminnan varmale pohjalle, kun hänellä on luotettavaa apua käytettävissään. Ja Lotalle itselleen antaa lupaus tukea ja voimaa kestää vaikeissakin tilanteissa ja seurata velvollisuuden ääntä silloinkin, kun tämä vaatii suuria uhrauksia.

Vapaussodan aikana tekivät silloiset Lotat n.s. Mannerheimin valan, jossa he «vereen ja henkeen asti» lupasivat isänmaataan palvelua. Kun sitten sodan tauottua eri senduilla maata alettiin perustaa Lotta Svärd-Yhdistyksiä, muodostui näissä erikoinen ryhmä valio-Lottia, suojeluskunnan aktiivisia apulaisia muomituksessa ja sairashoidossa — «Toimen Lotate. Monin paikoin antoivat nämä Lotat suojeluskunnalle erikoisen lupauksen tai kirjallisen sitoumuksen.

Tärkein kohta tässä lupauksessa on, että Lotta sitoutuu ehdottomasti tottelemaan sk-päällystää. Perustuuhan juuri tähän ennen kaikkea se apu, mikä sk:illa Lotista on. Eihän esim. sk-lääkärillä olisi paljoakaan iloa Lotista, jotka antaisivat apuaan sairashoidossa vain silloin, kun se heitä huvittaisi. Kun lisäksi voi harvat sairashoito-Lotista todella ovat hoitajattaria, useimmissa tapauksissa vain näiden apulaisia, olkoon heillä ainakin se sairaanhoitaja-ominaisuus, jolla he parhaiten voivat lääkäriä ja sk:aa palvella: ehdoton tottelevaisuus. Vain tällaisesta Toimen Lotasta, jolla palvelemis-tahtoon liittyy ehdoton kuuliaisuus, on sk:lle hyötyä. Selvää on myös, että

luottamusasemissa olevien Lottien kuuliaisuus-lupaus ylempiään, siis johtokuntia kohtaan on hyvänä takeena siitä, että luottamustehtävät tulevat tunnollisesti hoidetuiksi.

Tarkastelkaamme nyt eri lupausmuotoja ja sisältöä.

Minkälaisia lupausmuotoja eri yhdistyksissä niiden alkuaikoina käytettiin, ei ole vielä



Eräs työala Lotille!

Nuoria naisia Suomen Punaisen Tähtien kurssilla.

selvillä. Eräs niistä, Kymnlaaksossa käytetty vakuutus, jonka Suojeluskuntain Ylipäällikkö on vahvistanut väliaikaisesti käytettäväksi, kuuluu näin: *»Minä N. N. vannon ja vakaudan kaiken sen kautta, mikä minulle on pyhä ja kallista, että rehelliisesti ja omantunnonharkasti avustan suojeluskuntaa sen puolustaessa uskoa, kotia ja isänmaata ja että kaikessa tinkimättä alistun päällystöni voimassa oleviin ja vasta annettaviin määräyksiin sekä etten luovu Lotta Svärd-Yhdistyksen toiminnasta, ennenkuin yksi (1) kuukausi on kulunut siitä, kun todistettavasti olen ilmoittanut paikalliselle johtokunnalle haluavani erota Lotta Svärd-Yhdistyksestä.»*

Koska on olemassa monta Lottaa, jotka uskonnollisista syistä eivät voi valaa vannon, laati maaliskuussa pidetty piiriedustajain kokous näitä varten seuraavan Lotta-lupauksen sääntöihin otettavaksi: *»Minä N. N. lupaan kunniasanallani, että rehelliisesti ja omantunnonharkasti avustan suojeluskuntaa sen puolustaessa uskontoa, kotia ja isänmaata, sekä lupaan, etten luovu Lotta Svärd-Yhdistyksen toiminnasta j. n. e. Kun sittemmin sääntöjen muoto joutui kokeneiden lakimiesten harkittaviksi, ilmoittivat he, ettei kumpikaan edellämainituista lupauksista ollut varsinainen vala, ja että näillä kummallakin oli sama vain moraalisesti sitova arvonsa. Edellinen oli kuitenkin Lotta Svärd-toiminnan kannalta arvokkaampi, siinä kun nimenomaan sitouduttiin tottelemisvelvollisuuteen. Poistaakseen kuitenkin epäilykset liian laajasta tottelemisvelvollisuudesta ehdotti professori Tulenheimo, jonka puoleen yksityisesti olin kääntynyt, lupaukselle seuraavan muodon:*

*»Minä N. N. lupaan kunniani ja omantuntoni kautta, että minä rehelliisesti ja omantunnonharkasti Lotta Svärd-Yhdistyksen — — — jäsenenä avustan suojeluskuntaa sen puolustaessa uskoa (uskontoa), kotia ja isänmaata, sekä kaikessa, mikä siitä johtuu, tinkimättä alistun päällystöni antamiin määräyksiin. Samoin lupaan, etten minä luovu Lotta Svärd-Yhdistyksen sanotusta jäsenyydestä (tai: Yhdistyksestä), ennenkuin yksi (1) kuukausi on kulunut siitä, kun paikallisjohtokunnalle olen todistettavasti ilmoittanut haluavani erota.»*

Niin kuin huomaamme, on tämä lupaus laadittu Lottien etuja silmälläpitäen.

Kun, kuten mainittu, mikään näistä lupauksista ei ole varsinainen vala, ei niiden pitäisi herättää epäilyksiä uskonnolliseltakaan kannalta. Ne taas, jotka tästä huolimatta eivät katso voivansa sitä juhlallisessa muodossa suullisesti antaa, voisivat tehdä sen kirjallisena sitoumuksena.

Lähtövalaisuus tulee varmaan osoittamaan, minkä ylläesitetystä Lotta-lupauksen muodoista yhdistys itselleen tulee omaksumaan.

Selvää on, että ne Toimen Lotat, jotka ovat tehtävänsä vakavalta kannalta — ja muita ei toivottavasti bienekään — ilolla lupauksensa antavat. Tässä suhteessa on minulla jo hyvä kokemus Kymnlaakson Lotista. Niinpä, kun-erään pitäjän Lotat kuulivat, että naapuripitäjän »aktiivis-Lotat olivat valan vannonneet, eivät hekään tahtonet ollen huonompia, vaan pysyivät saada vannon valan, ja niin järjestettiin vapausjuhlan yhteyteen juhlahuonepalvelus ja senjälkeen »valanteos» Lotille. Itse asiassa antoivat Lotat yllämainitun vakuutuksen. — Eräissä toisessa Kymnlaakson pitäjässä oli äskettäin Lottajuhlat ja oli juhlien yhteyteen järjestetty Lotille tilaisuus lupauksen antamiseen, jota she kauan ovat hartaasti odottaneet», kertoi innostunut puheenjohtaja. — Kun virsi oli laulettu ja pappi lausunut lupauksen merkityksestä muutamia vakavia sanoja, kehoitti hän vielä niitä, jotka mahdollisesti tunsivat itsensä heikoiksi lupauksen täyttämiseen, poistumaan riveistä. Kuinka monen luulette poistuneen? Kukaan ei poistunut, mutta sensijaan tuli kaksi lisää. Edellisenä päivänä arvioi puheenjohtaja lupauksen antavia olevan 12, mutta juhlatilaisuuden tullessa osoittautui niitä olevan runsaasti kolmekymmentä. Tahdon vielä erikoisesti mainita, että näiden joukossa oli eräs 16-vuotias innostunut Lotta, joka nuoren ikänsä tähden ei vielä voinut tulla Toimen-Lotaksi. Lupauksen antamisen kautta tahtoi hänkin vihkiytyä isänmaan palvelukseen.

Olen vakuutettu siitä, että tämä Lotta ei ole ainoa laatuaan, vaan että juuri sellaista innostusta on paljon salomaiden aineksessa. Tuo aines on saatava esiin. Pois kaikki turhat ja kahlehtivat ennakkoluulot, jotka ovat päteet Lotta-lupauksinkin liittymään!

## Ulkomaalaisia sotilasasiamiehiä Suomessa.

VI.

## Ranskan meriasiamies kapteeni d'Ythurbide.

Korvettikapteeni Ignace Jean Paul Marie Pierre d'Ythurbide on syntynyt 1884. Merisotakoulussa oli hän 1901—04 ja täydennysopistossa 1904—05. Meriväen aliluutnantti 1908, korvettikapteeni tammik. 1920.

Kapteeni d'Ythurbide'n meriretkistä ovat mainittavimmat retket Antilleille, Marokkoon (sotaretki), Taka-Intiaan ja Kaukaiseen Itään. — Hänen palveluksensa sotalaivastossa alkoi Ranskan Pohjoisen laivaston päällikön adjutantintöissä. Senjälkeen hän toimi »Des Cartes»-nimisen risteilijän harjoitusupseerina, torpedonhävittäjä »Saigonin» päällikön apulaisena, risteilijä »Algerin» tykistö-opetusupseerina ja vedenalaisen veneen päällikön apulaisena.

Sodan aikana kapteeni d'Ythurbide toimi »Cugnot»-nimisen vedenalaisen apulaispäällikkönä ja sitten päällikkönä Adrianmerellä v. 1916 saakka. Vuonna 1917 hän oli vedenalaisen veneen päällikkönä Englannin kanaalissa sekä talvella 1917—18 opettajana merikoulussa.

Aselevon jälkeen oli kap. d'Ythurbide upseerina Ranskan meriministeriössä aina toukokuuhun 1919, jolloin määrättiin Suomeen.

Ei tulisi, että kap. d'Ythurbidessä, tässä hennossa ja hiljaisessa tummanverisessä ranska-

laisessa piilisi niin paljon päättäväisyyttä ja kylmäverisyyttä kuin mitä hänessä todellakin on. Hänen työalansa on ollut meren syvyys ja on hän tässä vaarallisessa toiminnassaan suorittanut monta sankaritekoa.

Tässä eräs niistä:

Ollessaan »Cugnot»-vedenalaisen päällikkönä Adrianmerellä teki hän veneineen rohkean hyökkäyksen Cattaron satamaa vastaan, mutta keksi eräs itävaltalainen risteilijä hänen veneensä ja alkoi sitä tuimasti ahdistaa. Hänen onnistui kuitenkin veneineen sukeltaa veden alle ja hävisi niin vihollisen näkyvistä, eivätkä itävaltalaiset innokkaista etsiskelyistään huolimatta kyenneet saamaan häntä käsiinsä. Nyt vuosia myöhemmin kap. d'Ythurbide Helsingissä tutustui täällä tilapäisesti vierailleen »Komendant Pii-



Kapteeni d'Ythurbide.

sudski»-nimisen puolalaisen sotalaivan upseeriin, joiden joukossa myös oli mainitun itävaltalaisen risteilijän entinen komentaja. Tämän tiedustellessa, kuinka kapteeni d'Ythurbiden oikeastaan oli onnistunut päästä pujahtamaan pakoon Cattaron luona, selitti tämä, että hän sukelsi suoraan viholissattamaan ja pysytteli siellä piilossa. Sellaista uhkarohkeutta ei osattu lainkaan edellyttää ja siksi etsittiin vedenalaista vain mereltä. —

**Suojeluskuntapäällystökoulun** entinen huoneusto Hämeenlinnassa on nyt Kajaanin Sissien hallussa. Tämän takia on koululle tiedusteltu uutta huoneustoa, tällä kertaa pääkaupungin lähistöltä, ja näyttää hyviä toiveita olevan siitä, että koulu voidaan lokakuussa saada käyntiin.

**Sotilasohjaajakurssit.** Sk-piirin sotilasohjaajille toimeenpantavat kurssit ovat alkaneet 10. VIII. Turengissa ja kestävät ne 3 viikkoa. Kurssien johtajana toimii jääk. majuri *Ekhom* sekä opettajina sot. tarkastajat jääk. majurit *Lilus* ja *Melander*.

**Sk:ain tykistökurssit**, kaksi viikkoa kestävät, alkavat Perkkärvellä 14. VIII. Johtajana on tykistön tarkastaja jääk. majori *Lesch* ja opettajina hänen apulaisensa kap. *Nylund* sekä tykistökouluustupseeri vänr. *Cederberg*. Kurssille on ilmoitautunut runsaasti osanottajia.

**Liikuntakasvatuseuvojat.** Kajaanin sk. piirin liikuntakasv. neuvoja *Keräsen* seuraajaksi on nimitetty Pohjolan sk. piirin liik. kasvatuseuvoja *Neitiniemi* ja hänen jälkeensä Pohjolan piirin neuvojaksi op. *Tähtinen*. Vaasan piirin neuvoja *Björk* on saanut pyynnöstä eron toimestaan.

## Suomalainen urho.

Maksimilian August Myhrberg.

Maisteri Yrjö Karilas.

— Mitä tahdotte? — kysyi eversti Fabvier kookkaalta muukalaiselta, joka tuli ilmoittautumaan Kreikkaan lähtevän apujoukon riveihin.

— Kivääriin, herra eversti! — vastasi muukalainen. Hän oli tullut suoraan Espanjasta, missä oli taistellut vapauden puolesta ja joutunut vangiksi, ja nyt hän oli kuullut, että Kreikan kansa oli noussut sotajensa vastaan. Saihan sinne lähtee suomalaisenkin mies, jonka rinnassa vapauden kaippu niin voimakkaana temmelsi. Siellä kotona ei ollut vielä kansa noussut, sentähden täytyi täällä vapausliikkeiden aallokossa kulkea seikkailusta seikkailuun.

— Vihdoin oikea sotamies! — huudahti eversti Fabvier riemastuneena. Tähänastisilla tarjokkailla oli ollut suuria vaatimuksia. Mikä oli tahtonut kapteeniksi, mikä everstiksi, mikä taas kenraaliksi.

Niin tuli suomalaisesta Maksimilian August Myhrbergistä ja ranskalaisesta, Napoleonin sodissa mukana olleesta eversti Fabvierista eroamattomat ystävät.

Myhrberg oli syntynyt Raahessa 1797. Poikana hän oli ollut oikea huimapiää. Kerran hän oli tarttunut myllyn täydessä vauhdissa pyöriiviin siipiin kuvitellen halki ilmojen pääsevänä kanas muille maille, mutta olikin maahan tullessaan taitanut molemmat käsivartensa. Ja vahvemerkiksi ne parannuttuaan siitä olivat vain tulleet. Kyllä niillä jaksoi miekkaa heiluttaa. Sen saivat turkkilaiset kokea, kun syksyllä 1824 lähdettiin Kreikkaa auttamaan.

Negroponen eli Euboian saarta valloittaessa eversti Fabvier etääntyi sotilaistaan ja joutui saarroksiin. Hänen olisi käynyt huonosti, ellei Myhrberg viime tingassa jättäisvoimillaan olisi murtautunut rivit, nostanut haavoitetun päällikön selkäänsä ja miekka toisessa kädessä raivanut itselleen tien omiensa luo. Sankariteon johdosta

Fabvier korotti suomalaisen urhon ratsumestarik- si ja adjutantikseen.

Mutta tuli Myhrbergillekin koettelemusten hetki. Hän makasi haavoittuneena taistelutantereeilla. Tultuaan tajuihinsa hän näki sotarosvojen yömyöhällä hiiviskelevän kaatuneitten ympärillä. »Kun muistin, että turkkilaisilla on tavallisesti hyvin tylsät puukot, kertoi Myhrberg jälkeensä, ejoilla he kauan aikaa sahatta kihnuttelivat, ennenkuin saivat kaulan poikki, kävi tuskani ylivoimaiseksi.» Pistoolillaan päätti hän sen tähden tehdä lopun itsestään, mutta ase ei laennut.



Maksimilian August Myhrberg.  
Kynäpiirros soturin vanhoilta päiviltä.

Silloin näki hän kreikkalaisen soturin ratsastavan ohitsensa ja pyysi tältä apua, mutta kreikkalaisella tuntui olevan täysi työ oman henkensä pelastamisessa. Sellaisia ne kreikkalaiset olivat. Myhrbergin viha kuohahti, hän asetti pistooliinsa uuden panoksen ja laukaisi armotonta kreikkalaista. Sitten vaiui hän uudelleen tainnutuksiin.

Hetken kuluttua hän heräsi siihen, että isännätön hevonen kosketti lämpimällä, pehmeällä turvallaan hänen kasvojaan. Hevonen, jonka selkään hän nousi, vei hänet ystävien leiriin.

Mitä ihmeellisimpiä seikkailuja Myhrberg sai kokea. Kerran hän saarroksiin joutuneena pelastui iltapimeässä kiipeämällä mantelipuuhun, kerran hän ruutisäkki selässä oli mukana viemässä apua piiritetylle Akropolille ja monta kertaa hän valepuvussa läpäisi turkkilaisten ketjun. Maihnousussa Koliassiemen luona hän oli niiden neljän jonkossa, jota pelastuivat, kun koko yritys epäonnistui. Hän riensi rantaan ja ui täysissä tamineissa merellä odottaviin laivoihin. Olihan hän jo poikana oppinut uimaan.

»Myhrberg oli paras ja urhoollisin kaikista filhelleeneistä (kreikkalaisten auttajista)», kirjoittaa

hänestä eräs englantilainen historioitsija, syhtä verraton yleyn ulkomuotonsa ja ruumiinvoimainsa kuin siveellisen puhtautensa puolesta.» Hänen vaatimattomuutensa ja todellinen suuruutensa tuli vasta silloin päivänvaloon, kun hän seitsenvuotisen soturielämän vaivat kestettyään lähti niitä suurenmaisia palkintoja pakoon, jotka Kreikan kansa tahtoi hänelle kiitollisuuttaan osoittaakseen antaa.

Paluumatkalla Ranskaan Myhrberg Espanjassa joutui erään kuuluisan rosvoon kynsiin, mutta pelasti neuvokkuudellaan oman ja matkatoveriensä hengen. Ja sitten hän lähti etsimään uusia seikkailuja.

Kun Puolan kansa vuorostaan nousi vapauttaisteluun, suuntasi Myhrberg heti kulkunsa sinne. Galitsiassa hän vältti itävaltalaiset poliisit kätekyymällä matkaväen pohjalle ja Veikselin rannalle saavuttuaan heittäytyi hän muitta mutkitta jääkylmään veteen uidakseen joen yli rajasantarmien kiväärinkuulien keskitse.

Puolassa hän taisteli niinkuin oli taistellut Espanjassa ja Kreikassa. Kreikkalaisilta hän oli suostunut vastaanottamaan Vapahtajanritarimerkin, Puolassa hän sai rintansaans »Ostrolenkan merkins, jonka arpea hän joskus myöhemmin näytti tuttavilleen. Mutta kun puolalaisten kapina 1831 kukistui, joutui Myhrberg kasakkain vangiksi

ja sai lähteä taivaltamaan Siperiaa kohti. Hänen ihmeellisestä pelastumisestaan on olemassa useita eri kertomuksia — itse hän harvoin kertoi seikkailuistaan ja vielä harvemmin ansioistaan. Kerrotaan, että hän antamalla vartijoilleen muutamia kultakolikoita sai käämetyksi heidän huomionsa toisaan ja livisti tiehensä harhailien kauan soilla ja asumattomissa metsissä, kunnes pääsi vihdoin Saksaan. Toisen kertomuksen mukaan oli kreikkalaisen armeijan entinen ylipäällikkö, kenraaliksi kohonnut Fabvier, kuultuaan Myhrbergin kohtalosta, kirjoittanut Ruotsin kuninkaalle ja pyytänyt häntä vetoamaan Nikolai I:een kuuluisan suomalaisen sankarin vapauttamiseksi.

Viime vuotensa Myhrberg vietti Ruotsissa, Suomessa kun hän venäläisiä vastaan taistelleena ei voinut asua. Isänmaataan ei hän kuitenkaan koskaan unohtanut. Ja hänellä oli onni 1867 kuollessaan päästä Johanneksen kirkkomaahan toisen suomalaisen sankarin, Yrjö von Döbelnin viereen. Hänen hautakiveensä piirrettiin seuraavat sanat:

»Urhoollisena, ylevämielisenä ja uhrautuvaisena hän omisti sankarivoimansa vapauden asialle, sydämensä ihmiskunnan menestykselle ja sielunsa sille Herralle, jonka rauhaan hän nyt on mennyt. Kreikka, Puola ja Espanja ovat todistaneet hänen sankariuttaan.»



## Ratsuväen taktiikasta.

Ratsumestari Svensson.

### II.

Fredrik Suuri ja Napoleon olivat siis suurin piirtein perustaneet uudenaikaisen ratsuväkitaliikan; edellinen oli luonut ratsuväen taistelutavan, jälkimmäinen taas sen käytön. Tämä kaikki ei kuitenkaan vielä pitkään aikaan tullut europalaisen ratsuväen yhteisomaisuudeksi. Tätä osoittamaan tarvitaan vain muutamia esimerkkejä viime vuosisadan sotahistoriasta.

Jo sota Pohjois-Italiassa 1853 osoitti, että Napoleonin opit oli täysin unohdettu, sillä sotaniittäimölle tuotuja suuria ratsuväkijoukkoja ei kummaltakaan puolelta sanottavasti käytetty.

Ilahduttavan vastakohtana tälle muodostaa sen sijaan Pohjois-Amerikan sota 1862, jossa etelävaltojen suuripiirteinen ratsuväenkäyttö lähenteli Napoleonin sotaliikkeitä. Tälle sodalle luonteenomaisia olivat suuret ratsuväkiretket vihollisen selkäpuolelle. Näistä oli suurin Stuartin retki Pensylvaniaan, jossa hänen vihollisen rintaman takana sai aikaan suurta hävitystä ja ennen kaikkea aiheutti suunnattoman pakokauhun pohjoisvaltojen armeijassa.

Preussiläis-Itävaltalaisen sodan aikana 1866 pysyi preussilainen ratsuväki melkein koko ajan jalkaväen turvissa irtautumatta siitä ensinkään.

Tästä teki poikkeuksen ainoastaan joku onnistunut upseeripatrulli. Vasta Königsbergin taistelun jälkeen heitettiin preussilainen ratsuväki armeijan päävoimien eteen.

Nicholsburgin aselepo leikkasi kuitenkin siivet preussilaiselta ratsuväeltä; tapahtuivatpa Tabitschaun ja Preraun ratsuväkitaistelut vielä pari tuntia sen jälkeen, kun aselepo jo oli allekirjoitettu.

1870—71 vuoden sotaan meni saksalainen ratsuväki hyvin varustettuna ja koulutettuna, mutta siitä huolimatta ei se suorittanut strategisesti katsoen niin paljon kuin siltä olisi voinut odottaa. Johto ei ollut vielä täysin päässyt n.s. reserviratsuväen aatteesta ja siitä syystä pysyikin ratsuväki liiaksi kiinni jalkaväessä. Sodan aikana kuitenkin jonkunverran opittiin tässä suhteessa, joten sen loppupuolella saksalainen ratsuväki toimi jo paljon itsenäisemmin, mutta yleensä ei kuitenkaan tavata suurisuuntaista strategista ratsuväen käyttöä Napoleonin tapaan. Että saksalaisessa ratsuväessä oli erinomainen ratsumieshenki, sitä todistavat lukuisat hyvin suoritetut upseeripatrollit, mutta yleisenä virheenä lienee ollut se, ettei korkeampi johto osannut antaa suurille ratsuväikjoukkoille etäisiä päämääriä saavutettaviksi, joten monet hyvät saavutukset jäivät irrallisiksi tarpeellisen voiman puutteessa. Taisteluratsuväkenä sitävastoin saksalainen ratsuväki suoritti loistavia tekoja osoittaen mitä suurimmassa määrin uhrautumishenkeä, nopeutta ja päättäväisyyttä. Tässä yhteydessä voi ennen kaikkea mainita Vionville-Mars-la-Tourin taistelun, jossa saksalainen ratsuväki hurjalla hyökkäyksellä pelasti jalkaväen aseman vaikuttaen aivan ratkaisevasti taistelun kuluun. Ranskalainen ratsuväki, pysyen melkein aina jalkaväen takana, ei strategisesti saanut juuri mitään aikaan, mutta taisteluratsuväkenä se useita kertoja osoitti mitä parasta ratsumieskuntoa. Vielä tämän sodan aikana ei koko ratsuväki ollut varustettu karabiinilla ja tästä johtui, että se yksinään ollessaan oli verrattain heikko ja turvaton, kun ampuma-aseet muuten jo olivat sangen kehittyneet. Sodan aikana alettiinkin saksalaista ratsuväkeä kokonaisuudessaan varustaa ampuma-aseilla ja tämä järjestelmä täydennettiin sodan jälkeen niin, että siitä lähtien joka ratsumies oli varustettu karabiinilla.

Tästä alkaen on periaatteena se, että ratsuväen päätaistelumuoto on hyökkäys ratsain, mutta jokainen ratsumies on myös koulutettava taisteluun jalan, niin että hän luottamuksella tarttuu karabiiniinsa tarpeen tullen.

Venääläisessä ratsuväessä lienee kuitenkin menty tässä suhteessa äärimäisyyksiin. Se oli erinomaisen hyvin jalkataisteluun koulutettu, mutta samalla se oli unohtanut Fredrik Suuren offensiiviperiaatteet. Sitä ainakin todistaa se, että Turkin sodassa 1877 lukuisia ja hyvin varustettu venäläinen ratsuväki ei saanut paljoakaan aikaan. Siltä puuttui hyökkäysintoa ja yritteliäisyyttä, joten harvalukuinen ja huonosti varustettu turkkilainen ratsuväki pääsi häiritsemään varsin huomattavasti venäläisten liikkeitä. Kaikkein kuvaavimpia tapauksia tässä suhteessa on se, että venäläinen etujoukko-ratsuväki Tirnovan luona astui ratsailta ja muodosti karreen puolustautuakseen karabiini kädessä heikon turkkilaisen ratsuväen hyökkäyksiä vastaan.

Seuraava merkitsevä sota ratsuväkitahtikan suhteen on venäläis-japanilainen, sillä Itä-Afrikan sodan kokemuksilla on hyvin vähän merkitystä ratsuväen käytölle Europan taistelutantereilla. Myöskin Itä-Aasiassa oli venäläisillä mitä suurin ylivoima ratsuväen suhteen, mutta tätä ylivoimaa he osasivat hyvin vähän käyttää hyväkseen. Ratsuväki tarrautui kiinni jalkaväkeen, eikä sillä ollut tarpeeksi yritteliäisyyttä ja rohkeutta suorittamaan pitkiä tiedusteluretkiä. Seurauksena tästä olikin, että armeijan johto tarpeellisten tietojen puutteessa vihollisesta tavallisesti oli pakotettu hapulemaan pimeässä. Aseman pelastamiseksi muodostettiin jalkaväen vallojajoukoista pieniä tiedustelukomennuskuntia tukemaan ratsuväen liikkeitä. Näistä lienee kuitenkin ollut enemmän vahinkoa kuin hyötyä, sillä ne hidastuttivat ratsuväen liikkeitä, lopettivat tyystin ratsuväen reippaan offensiivihengen sekä tekivät sen tarraantumisen jalkaväkeen entistä täydellisemmäksi. Tämän sodan aikana tehtiin ainoastaan yksi suurisuuntaainen ratsuväki-operatsioni, mutta sekin ajoi täydellisesti karille erinäisten väärinkäsitysten vuoksi ja ennen kaikkea tarpeellisen taisteluhengen ja päättäväisyyden puutteessa.

*Taistelu jalan* tuli tämän sodan aikana mitä suurimmassa määrin käytäntöön. Japanilainen ratsuväki, jota vähälukuisuus ja epävakaisuus satulassa esti kohtaamasta venäläistä teräase kourassa, käytti yksinomaan tätä taistelutapaa ja saavutti sillä usein erinomaisia tuloksia.

Sivutamme Balkanin pikkusodat, joitten laahustavissa sotaliikkeissä ei ratsuväellä ollut suurtakaan osaa, ja siirrymme käsittelemään viimeisen suursodan opetuksia.



## Jääkärimajuri Sven Erik Weckström.

Viime sunnuntaina, elok. 7 p. 1921 sammui tosi sotilaan elämä. Majuri Weckström kuului niiden joukkoon, jotka ensimmäisinä lähtivät Saksaan, sen vakuumuksen innoittamana, että Isänmaamme kohtalot tulevaisuudessa ratkaistaisiin asevoimin.

Majuri Weckström ei joutunut vaikuttamaan jääkäriiliikkeen hyväksi ainoastaan Saksassa, vaan myöskin komennuksillaan Suomessa. Näillä matkoillaan on hän ristiin rastiin samoillut Pohjolan metsäiset salot. Kukapa ei siltä ajalta muistaisi »tohtori Sjöman'ia», aina reipasta ja pirteää metsien kävijää.

Syksyllä 1916 oli Hyrynsalmen Hallaan koontunut n. 20 etappiasioilla pohjois-Suomessa liikkuvaa jääkäriä. Niiden joukossa oli myöskin Majuri Weckström. Yhteys Ruotsiin oli jo pitemmän ajan ollut katkenneena, tietoja ei ollut asioiden tilasta. Koko jääkäriiliikessä tuntui lamauttavaa pysähtymistä. Majuri Weckström otti tehäkseen matkan Ruotsiin, toisten jäädessä odottamaan lähempää ohjeita.

Palatessaan Ruotsista saapui hän Simojoelle, jossa tapasi useita pohjois-Suomeen etappiasioissa komennettuja jääkäreitä majoittuneina eräeseen metsäsaunaan syrjässä ihmisasunnoista. Weckström liittyi heihin. Huonojen ilmojen vuoksi tuli heidän olonsa metsäsaunassa useita päiviä kestäväksi, tuoden samalla mukanaan ankaran iskun jääkäritoiminnalle Suomessa.

Joku silloisen poliisivallan innokas urkkija oli saanut vihä asiasta, toimittaen tietonsa asianomaisiin paikkoihin, sillä tuloksella, että jääkärien asuma metsäsauna eräänä aamuna oli täydellisesti suomalaisten poliisien ja venäläisten sotilaiden piirittämä. Kiiwas kiväärien pauke joka puolella ja seinien läpi tunkeutuvat kuulat osoittivat, että oli tosi kysymyksessä. Ainoa pelastus oli uloshyökkäys. Yksi jääkäreistä, Lyytikäinen, kaatui kiväärin kuulan lävistämänä. Majuri Weckström kaatui maahan, erään suomalaisen poliisin ampuma haulikon panos ruumissaan. Selällään maaten jatkoi hän kuitenkin itsepäisesti, kylmäverisesti laukaustenvaihtoa pii-

rittäjien kanssa, mutta pyörtyi lopulta vaikeasti haavoittuneena. —

Altikärpän kievariin kuljettivat ryssät käytyneen ensin vankinsa. Kuumeisella kiireellä ja vaikeasti haavoittuneesta vangista vähääkään välittämättä suoritettiin valmistelut matkaa varten lähimmälle asemalle, jonne tulee useita kymmeniä kilometrejä.

Oli pohjolan syystalvinen purevan kylmä ilma. Asemalle tultaessa oli haavoissaan reessä makaava Weckström pahasti vilustunut, jalat olivat paleluneet.

Kohtalon tahto ei ollut, että vihollisen kuula olisi hänet kaatanut. Hänen oli sallittu nähdä suurimman unelmansa toteutuvan, nähdä syvästi rakastamansa Isänmaa itsenäisenä. Paljon ehti hän lyhyen elämänsä aikana Isänmaansa hyväksi tehdä, paljon vaikuttaa toveripiirissä, pidettynä, tosi ystäväinä ja aloituskyykyisenä upseerina.

Hartaus täyttää mielen muistellessa poismennyttyä ystävää, jonka nimi liittyy niin läheisesti Isänmaamme viime vuosien tapahtumiin. Kepeänä lepää Isänmaan multa tosi soturinsa haudalla.



Jääk.majuri Weckström.

Majuri Weckström oli syntynyt jouluk. 4 p. 1893 Helsingissä. Ylioppilaaksi tultuaan v. 1912 harjoitti hän lääketieteellisiä opintoja. Saksaan lähti hän helmikuussa 1915 kuuluen »Pfadfindereihin». Kun Jääkäripataljoona 27 muodostui, toimi hän siinä joukkuepäällikkönä. Suomeen tuli hän jääkäripataljoonan mukana 1918, saaden tehtäväkseen Karjalan Ratsujääkäri-Rykmentin muodostamisen. Rykmentti otti sittemmin osaa sotatoimiin Karjalan kannaksella, vallaten m. m. Koiviston ja Inon patterit. Ratsurykmentin komentajan toimesta siirrettiin majuri Weckström, joka jo silloin oli tullut ratsumestarista korotetuksi majuriksi, Lapin 1 pataljoonan komentajaksi Kajaaniin, kunnes tuli siirretyksi Sotavaen Päällikön Esikuntaan, jossa toimi kuolemaansa saakka Sotavaen Päällikön Esikunnan apulaispäällikkönä.

Upseeriveri.



## Warsovan taistelu.

### Warsovan taistelun merkitys.

Puolitoista vuotta kestänyt Puolan ja bolshevikien välinen sota päättyi suuremmoisenaan taisteluun Warsovan edustalla. Tämä taistelu ei ainoastaan ratkaissut tätä sota, vaan toi mukanaan myös suhteellista rauhaa Euroopalle pahasti rynneltuaan neuvosto-armeijan voimia. Neuvosto-Venäjälle tämä tappio oli sitä suurempi, kun bolshevikit juuri tässä olivat koettaneet murtautua sen esteen, joka sulki heiltä tien Länsi-Eurooppaan. Että heillä todella oli suuret suunnitelmat, sitä todistaa m.m. eräs armeijakäsä, jossa sanotaan: »Puna-armeijan sotilaat, teidän täytyy muistaa että länsirintama on samalla koko maailmaa häsiteltävään vallankumouksen rintama. Puna-armeijalaiset, komisaarit, komentajat Neuvosto-Venäjä vaatii ja odottaa viimeistä pommitusta saadakseen voiton. Kuolema tai voitto!»

Voitettuaan Koltschakin ja Denikinin olikin Neuvosto-Venäjällä suuret mahdollisuudet toteuttaa tämä suuri suunnitelmansa, avata kommunistimille tie Eurooppaan.

### Aikaisempia sotateoimia.

Pettääkseen todellisia aikeitaan ja heikontaakseen Puolan voimia kiihottuksensa kautta Venäjä tarjosi rauhaa samalla kuitenkin jatkaen joukkojensa keskittelyä. Puolan ylipäilystyö seurasi tarkoin näitä liikkeitä ja tehdäkseen ne tyhjiksi antoi etelärintamalla oleville joukoille määräyksen hyökätä Kieviä vastaan.

Hyökkäys oli lyhyt, mutta onnistunut. Puolalaiset joukot löivät puna-armeijan joukot tällä suunnalla tykkäänään saaden suuremman osana saaliin ja lähes 30,000 vankia. Saadakseen puolalaiset joukot vetäytymään pois etelärintamalta, jonne tähän aikaan punaisten ratsujoukkojen ylipäällikkö Budennyi kiiroitti suurine ratsulainnoineen, bolshevikit etenivät Puolan rin-

*Me suomalaiset, joiden voitokas vapaustaistelu on tunnustettu merkityksellään mitä suuriarvoisimmaksi koko länsimaisen siviisityksen kamppailussa Venäjän arvoita uhkaavaa sekasortoa ja hävityskiihkoa vastaan, ymmärrämme myöskin epäilemättä antaa arvoa Puolan kansan sitkeälle ja lopuksi suureen voittoon päätyneelle taistelulle bolshevismia vastaan. — Tasavallan Presidentin vanhin adjutantti everstiluutnantti Aejmelaeus Aimo on Suomen Sotilain puolesta ystävällisesti ottanut haastattelukseen Puolan täkäläistä sotilasedustajaa kuvauksen Puolan ja bolshevikien sodan ratkaisevasta kamppailusta, Warsovan taistelusta, jonka vuosimuittoa juuri näinä päivinä Puolassa vietetään. Taistelu suoritettiin nim. 12—22. VIII. 1920. Seuraavassa esitämme ev. Pozerskyn kuvauksen tästä monessa suhteessa erittäin merkittävästä taistelusta.*

taman oikealla sivustalla Vilnan suuntaan.

Taistelu oli vimmatu. Aluksi peräytyttyään ryhtyivät puolalaiset joukot vastahyökkäykseen ja työnsivät punaiset takaisin vanhoihin aseimiinsa.

Etelässä Budennyi suurten jalkaväkijoukkojen ja tykistön tukemana eteni Lembergin suuntaan.

Näihin aikoihin sai Neuvosto suuren poliittisen voiton. Se teki kiireellisesti rauhan Liettuun Kovnon hallituksen kanssa

saaden käytettäväkseen Puolan armeijan vasemalla sivustalla olevat tärkeät rautatiet.

Käyttäen hyväkseen näin saamaansa suurta etua neuvosto-joukot aloittivat suuren yleisen hyökkäyksen heinäkuun alkupäivinä ja onnistuivatkin kiertämään Puolan armeijan vasemman sivustan, jonka kautta I puolalaisen armeijan joukot joutuivat erittäin vaikeaan asemaan.

### Warsovan taistelun valmistelu.

Tilanteen selvittämiseksi Puolan armeijan ylipäällikkö sotamarski Pilsudski päätti ryhtyä yleistaisteluun Warsovan luona ja antoi käskyn puolalaisten joukkojen siirtämisestä määrättyihin asemiin, joilta yleishyökkäyksen elokuun 6 päivän tiennoilla piti alkaa. Peruslinjana on Narev-joki Pultuskista Seretskaan — Warsovan Tait de Pont — Veiksel — Deblinlinna (ent. Ivangorod) — Wierp-joki ja edellinen pitkin Seret- tai Strypa-jokea. Päämääränä oli pidettävä 1) eristää Lemberg ja naftalahteet Vähä-Puolassa, 2) pysäyttää vihollisen eteneminen Warsovaa kohti, 3) Keskiarmeijan päämääränä oli Weikselin alajuoksusta hyökätä sivulta ja takaa Warsovan tienoille keskittyneen vihollisen kimpuna ja lyödä se pohjoisrintaman joukkojen avulla. Tämän suunnitelman toetuttamiseksi annettiin joukoille käsky nopeasti öisin vetäytyä vihollisen läheisyydestä siten, että jälkijoukot puolustautuisivat mahdollisimman kauan suo-



Sotamarsalkka Josef Pilsudski.

jellen siten pääjoukkojen siirtymistä uusiin aseisiin.

Joukkojen siirto tapahtui bolshevikien pääsemättä selville puolalaisten hankkeista.

Puolan armeija täytti tehtävänsä käskyn mukaisesti; ainoastaan osa vasenta sivustaa ei kyennyt vastustamaan vihollisen hyökkäystä; harvakuisuutensa takia oli sen pakko vetäytyä Weiksel-joen taakse, niin että bolshevik-armeija pääsi etenemään aina »Danzigin käytävään» saakka. Tätä asianhaaraa, joka näytti itsessään suurelta onnettomuudelta, käytti Puolan armeijan ylipäällikkö heti taitavasti hyväkseen lyödäkseen bolshevikit perinpohjaisesti. Modlinin linnan ympäristöön keskittiin uusia hyökkäysjoukkoja, joiden tehtävänä oli pääarmeijan hyökkäyksen yhteydessä Modlinista takaapäin iskien tuhota länttä kohti etenevä vihollisen armeija.

Valloittaakseen Warsovaa bolshevikit keskittivät kaikki voimansa länsirintamalle, jonne sijoitettiin IV, XV ja XVI armeijat ja u.s. Morzyrskin joukko. Bolshevikien lontainen rintama taas sijaitsi itäisessä Vähä-Puolassa ja ulottui aina Rumanian rajalle saakka. Tämän rintaman joukkoihin kuuluivat XII armeija, Toveri Jakevin joukko, Budennyin I ratsu- ja XIV jalkaväkijarmeijat.

Hyökkäykseen Warsovaa vastaan oli määrätty suurin osa III:ta ja koko XVI armeija, jotka etenivät Radzi-minin suuntaan sekä molemmin puolin rautatietä Brest-Litovsk—Warsova. Sillä aikaa piti IV armeijan, joka muodosti äärimmäisen oikean sivustan bolshevikien länsirintamalla, XV armeijan tukemana mennä Weikselin yli Modlinin linnoituksen alapuolelta päästäkseen Warsovaa puolustavan Puolan armeijan selkään. IV armeijan rivelin kuului myös Kubanin kasakoista kokoonpantu 3.



Puolalaisia ratsumiehiä eri ajoilta.

1600-luku.

1807-14

1920.

laukoamattomat hyökkäykset 13 p. — 16 p. elokuuta. Etenkin olivat tuimia Radzi-minin seuđuilla käydyt taistelut. Hyökkäävistä 21 neuvostodivisioonasta jäi jälle ainoastaan 500 pistintä ja oli bolshevikien pakko vieläkin yhden divisioonan — 27:nneen — käyttää taistelukelvottomaksi viedä viimeiset reservinsä tuleen.

Muista taisteluista mainittakoon pohjoisrintamalla olevan Ptoekin kaupungin puolustus; vähälukuinen garnisooni torjui siellä hätäisesti asetettujen kaupunkilaisten avustamana kaksi vihollisdivisioonaa (18. ja 53.), joiden jo oli onnistunut tunkeutua kaupungin kaduille. Tämä tappio esti bolshevikejä toteuttamasta aikomustaan mennä Weikselin yli tällä kohtaa. Weikselin jokilaivasto esti 3. ratsukorpuksen yllimenon Wlotzslavskin kohdalla. Voimattomassa vihasaan bolshevikit kohdistivat tykistönsä tulen asetonta Wlotzslavskin kaupunkia kohti. Samaan aikaan Budennyi etelässä ponnisteli valloittaakseen Lembergini, mutta yritys ei onnistunut ja lopuksi hän sai käskyn



Puolalainen jalkaväkisotilas ja -upseeri.

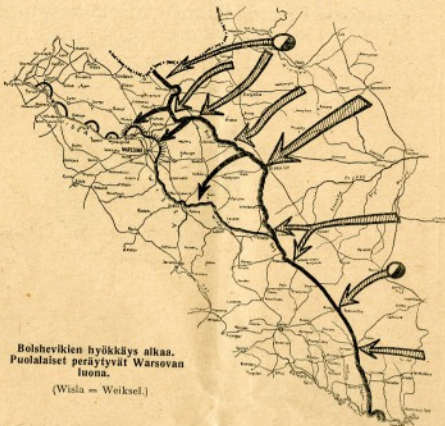
lopettaa hyökkäyksensä ja keskittää armeijansa Vladimir-Volynskin seutuville. Tarkoituksena oli nähtävästi, että hän joukoillaan vahvistaisi hyökkäystä Puolan horjumatonta keskirintamaa vastaan.

**Puolalaisten vastahyökkäys.**

Elok. 16. valjetessa puolalaiset joukot alkoivat annettujen käskyjen mukaan ratkaisevan hyökkäyksen, jota itse sotamarsalkka Piłsudski johti.

Modlinin linnoituksesta päin eteni Puolan V armeija pohjoiseen suuntaan IV neuvostoarmeijan selkään ottaan vangiksi sen esikunnan ja katkaisien siltä peräytymisten. Hyökkäyksen toisena päivänä oli vastassa oleva 54. neuvostodivisiona tykkäänään tuhottu ja samaan aikaan Puolan n.s. siperialainen prikaati, jonka sotilaat paria viikkoa aikaisemmin olivat Siperian rintamilta saapuneet Amerikan kautta kiertäen kotimaahansa, voitti 4. neuvostodivisionan. Muut IV neuvostoarmeijan divisionat peräytyivät epäjärjestyksessä Puolan jalkaväen alta ja pelastuivat yhdessä XV neuvostoarmeijan divisionien kanssa vain menemällä Saksan rajan yli ja luovuttamalla aseensa. Bolshevikkien 3. ratsukorpus pakeni kiireellisesti Puolan ratsudivisionan takaa-ajamana Preussiin menetettyään 2/3 miehistustaan.

Puolan keskirintaman divisionat, joista II liikkua armeija oli kokoonpantu, heittäytyivät



**Bolshevikkien hyökkäys aikaa. Puolalaiset peräytyivät Warsavon luona.**

(Wisła = Weiksel.)

sotamarsalkka Piłsudskin johdolla pikamarssissa Deblinin linnoituksesta ja Vierzjoelta (yksi jalkaväkiprikaateista marssi 24 tunnissa 78 km!) vielä Warsavon edustalla seisovan X neuvostoarmeijan selkään ja tuhosi perinpohjin tämän 8:n ja 10:n divisionan. Mozyrskin joukko heitettiin kohti itää ja pohjoista. Puolalaiset joukot etenivät keskeytymättä pohjoiseen ja koilliseen, tullen kauempina kosketuksiin peräytyvän III ja V neuvostoarmeijan joukko-osastojen kanssa ja tuhoten ne. Jo 23 p. elokuuta Bjełostok oli valloitettu. Brest-Litovskin linnoitus vallattiin 8-tuntisen tuiman pistintaistelun perästä.



**Joukkojen ryhmittäminen Warsavon taistelun aikana.** Valk. sotkiot bolshevikkien, mustat puolalaisten divisionia.



**Puolalaisten vastahyökkäys ja bolshevikkien peräytyminen.**

Jatkoa sivulla 601.

114

## Italian Kuninkaallinen Meriakatemia Livernessa

josta 4 suomalaista upseeria äskettäin palasi.



Piha.

Pääsisäänkäytävä.

Lomabetki rannalla.



Osa akatemian suurta rakennusryhmää.

Maalle rakennettu harjoituslaiva »La Brigantino».

Suuret urheilukentät.



Akatemian puisto; takana urheilukentät.

## Kasarmimuistoja.

Runosikermä.

»Suomen Sotilalle» kirj. Matti Nummelin.

### Kasarmilaulu.

Täällä me asumme, reippaat pojat,  
täällä on meill' omat työmme ja tiemme.  
Poissa on joukosta sairaat ja heikot,  
sovussa ollaan kuin siskot ja veikot,  
yhdessä 'haarrot' ja 'käännökset' teemme,  
'olalle', 'jalalle', kiväärit viemme.

Poissa on köyhän ja rikkahan rajat,  
porvarin poikaa ei kumarra kukaan.  
Kaikki me marssimme yhteen tahtiin,  
tuwasta kentälle, kentältä wahtiin,  
kaikilla samat on työt sekä ajat,  
kaikki käy kapteenin komennon mukaan.

Toiset ne kotoista kullaansa muistaa,  
toisill' on kauniit kaupungin hemput.  
Kaikille niitä on, mitäpä niistä,  
kukaan ei hudehdi, kukaan ei hiistä.  
Mies on se vain, keltä parhaiten luistaa  
'polvelle', 'maahan', ja kivääritemput.

Eihän me olla niin herroja aivan;  
pienet on paikat ja vaalinta vatsan,  
vaan hyvä oppia on tavat tarkat,  
kultainen taito, kun riittää ne marhat.  
Kunnia sille, hen näkee sen vaivan  
ja talteen pistää pienenkin snatsano.

Täällä me seisomme, suojaten maata,  
täällä me seisomme, soturit urheet.  
Meissä on intoa, voimaa nuorta  
vaikk'ei me näytele hienoa kuorta,  
loitolla on kotipellot ja taata  
vaan loitompana on itkut ja murheet.

### Iltasignaali.

Tu-tu-tuu, — joka ilta ne torvet soi  
päävahdissa huikean pitkään.

Tu-tu-tuu, — voi jääkäriparkaa, voi,  
ei auta nyt vehkeet mitkään . . .

Tu-tu-tuu, — se se mielen mustaksi saa  
ja huulille karkean sanan,  
kun täytyy taas kasarmiin kiiruhtaa  
ja jättää sen hainalokanan.

Tu-tu-tuu, — sivilistit ne niin itäkot:  
heidän haltunsa jää koho lääni!

Tu-tu-tuu, — mutta jääkärin korvii se soi  
kun tuomioasunuan ääni!

### Ma kullalta kirjeen sain . . .

Ma äsken tunnuin niin unohdetulta  
kun kuuntelin suhinaa puustikon puissa.  
Ma aattelin: liekö jo jättänyt kulta,  
kukatiesi jo mielensä liikkui muissa.  
Hän jaksaaoh siellä mun lempeeni luottaa,  
hän jaksaaoh siellä mua vjoden vuottaa,  
ja silloin juuri näin aattellessain  
minä kullalta kirjeen sain.

Ja kuin olis' hushdellat lämmin laine,  
pois mielestä ankeat uatohset läksi.  
Pois siirtyi kuin siivillä huolten paine  
ja hävi taas askele keveämmäksi,  
taas tuntui jälleen suvelta suvi  
ja katse päivähän kohdistui.  
Niin muuttui kaikki mun sielussain  
— ma kullalta kirjeen sain.

Jatkos siviiliä 491.

**Bolshevikien tappiot.**

Bolshevikit, menettivät Warsovan taisteluissa 66,000 miestä vankeina, yli 30,000 kuolleina ja enemmän kuin 50,000 pakeni Preussiin, missä riisuttiin aseista. Sitä paitsi menettivät he 230 tykkiä, 1025 kuulariuskua, yli 200 kenttäkeittiötä, suuren määrän hevosiä, noin 10,000 kappaletta kuormastoraitaita täyteen lastattuna puhelimia, teknillisiä välineitä y.m. sotatarvikkeita, sekä suuren joukon panssari-, henkilö- ja kuorma-autoja. Kaikkiaan menettivät ne enemmän kuin puolet tykistöstään ja teknillisistä tarpeistaan.

**Taistelun arvioiminen.**

Strategisesti katsoen oli taistelun johtavana aatteena ollut vihollisen liikkuvien voimien etsiminen ja tuhoaminen vapaehtoisesti luopumalla omasta alueesta (Bug-joesta Weikseliin ja Wieprz-jokeen saakka), jotta siten tarjoutuisi tilaisuus omien joukkojen keskitykseen ja mahdollisuus itse hyökätä. Täten kiivi myöskin mahdolliseksi estää vihollinen peräytymästä suoraan itään, mikä olisi vaikeuttanut sen täydellistä tuhoamista.

Erityisellä lämmöllä ev. Poczarsky puhui suomalaisten suhtautumisesta Puolan kamppailuun tällä vaaran hetkellä lausen:

«En voi olla ilolla mainitsemaatta uskollisten ystäviemme kaukaisessa Pohjolassa, suomalaisten, suhtautumista taisteluunne Suurin joukoin tarjosivat he meille palvelustaan astuakseen vapaaehtoisina Puolan armeijaan. Emme koskaan unohda tätä jalomiehistä tarjousta. Se osoittaa, että suomalaiset käsittivät hetken vakavuuden ja sen vaaran, mikä uhkasi ei ainoastaan Puolaa vaan myös Pohjolaa. Vaikkakaan emme voineet käyttää tarjottua apua, antoi se silti meille moraalista

tukea ja solmi vielä entistä lujemmaksi ystävyyden Suomen ja Puolan välillä».

Puolan oli kuitenkin ollut turvaututtava ennen kaikkea omiin voimiinsa, ja voitto oli saavutettu koko kansan yksimielisyyden avulla.

Sotamarsalkka Pilsudskin kehoitukseen: «Puolan kansa, aseisiin synnyinmaata puolustamaan...» kaikki vastasivat kiiruhitamalla Warsovan valleille alitkaisuista ja naisista alkaen aina vanhuksiin saakka. Muodostui vapaaehtoinen armeija, joka kymmenessä päivässä kasvoi 100,000:een mieheen (suuremmalle joukolle ei riittänyt aseita). Sisäiset riidat väkenivät, kaikki kokoontuivat miehissä johtajansa Pilsudskin ympärille. Selvästi todisteena tästä yksimielisyydestä mainittakoon sosialistien kehoitus, joka oli kaikkialla Warsovassa näkyvässä, 10 p. elokunta. «Työläiset, kiiruhtakaa kirjoittautumaan pataljooniin armeijan avuksi. Aseihin, taisteluun päätellenkuvia barbaareja vastaan, jotka tuovat mukanaan *työtätekevälle kansalle köyhyyttä ja orjuutta*...»

Ei ollut olemassa puolueita, ei valkoisia, ei punaisia, ei herroja ei työläisiä. Oli olemassa ainoastaan Puolan kansa, joka taisteli.

Warsovan taistelu ei ainoastaan tuonut mukanaan Puolalle haluttua rauhaa idässä ja kunniaa Puolan aseille sekä niiden johtajalle sotamarsalkka Pilsudskille, vaan todisti myöskin selvästi, että Neuvosto-Venäjän kommunistiset miljoonalaumat eivät kyenneet vastustamaan todellisen pyhän isänmaallisen innostuksen elähdyttämää, vaikkakin pientä kansallista armeijaa. Tämä kokemus oli suuri moraalinen tappio bolshevismille ja suuri voitto kaikille niille kansoille, joiden tehtävänä on puolustaa vapauttaan ja europalaista kulttuuria kommunismin hävittäjälajumia vastaan.



**Puolan sotamigisteri, kenr. Sosnkovskii.**  
Puolan itsenäisyysliikkeen johtomiehiä.

innostuksen elähdyttämää, vaikkakin pientä kansallista armeijaa. Tämä kokemus oli suuri moraalinen tappio bolshevismille ja suuri voitto kaikille niille kansoille, joiden tehtävänä on puolustaa vapauttaan ja europalaista kulttuuria kommunismin hävittäjälajumia vastaan.

Puolan armeijan syyssmanövereille on Suomen armeija saanut kutsun. Toistaiseksi ei liene päätetty, ketä manövereille lähetetään.

Jalkaväen Kapitulantti-Allupeerikouluun, joka alkaa Viipurissa lokakuun alussa 1921 otetaan oppilaksi ar-

meijan ulkopuolelta suomenkieltä täysin taitavia asevelvollisuutensa suorittaneita ja uudelleen armeijan palvelukseen haluavia henkilöitä. Omakätiset hakemukset osoitetaan Jalkaväen ja ampumataidon tarkastajalle Sotaväen Esikuntaan 10. syyskuuta mennessä. Lähemmin ilmoituksessa.

*Artikkeleita ja uutisia Suomen Sotilaasta lainattaessa on lähde mainittava.*

## Muistojen merkeissä.

Puhe,

jonka Uudenmaan Tark'ampujapataljoonan 40-vuotismuistojuhlassa 5. elokuuta piti pataljoonan ensimmäinen komentaja kenraalimajuri v. Kraemer.

Entisen ensimmäisen, Uudenmaan Suomen tarkk'ampujapataljoonan herrat upseerit, alipäällystö ja miehistö!

Sen jälkeen kuin isänmaa 1860- ja 1870-luvulla heräsi uuteen elämään perustuslaillisten muotojen turvissa, vaati valtiollinen tietoisuus, että me myös saisimme oman armeijan, jonka tehtävänä oli — kuten asevelvollisuuslaki sanoi — puolustaa valta-istuinta ja isänmaata. Neljä

vuosikymmentä on kulunut siitä, kun tämä asevelvollinen armeija syntyi. Minun oli sallittu komentajana muodostaa ja ensimmäisinä yhteinätoista vuotena ohjata ensimmäistä kahdeksasta uudesta tarkk'ampujapataljoonasta.

Kun minä nyt iässä, jonka vain harvat saavuttavat, taas kerran seison Teidän edessä, vanhat aseveikot, niin minulle tuottaa suurta iloa vielä kerran lausua vilpittön tunnustukseni ja kiittolismuteni siitä elävästä harrastuksesta, tunnollisuudesta ja asiantuntemuksesta, jota kaikki osoittivat, kun rakas pataljoonamme muodostettiin; siitä tunnontarkkuudesta ja uskollisuudesta, joka kaiken aikaa elähytti sekä päällystöä että miehistöä; sekä, eikä kaikkein vähimmin siitä isänmaallisesta mielialasta ja siitä valppaasta kansalaishengestä, joka viimeisiin saakka elähytti pataljoonaa ja joka ehkä oli tärkeimpänä syynä siihen, että sortajamme ja vihollisemme kaksi vuosi-

kymmentä sitten tahtoivat hävittää tämän kansalaisturvan.

Toverit!

Ensimmäinen, Uudenmaan Suomen tarkk'ampujapataljoona täytti aina kunnialla velvollisuutensa. Se saikin kerta toisensa jälkeen kaikkein korkeinta tunnustusta osakseen tästä, muun muassa elokuun viidentenä päivänä vuonna 1885, kun pataljoona

ensimmäisen kerran seisoikorkeimman sotaherransa, keisari Aleksanteri kolmannen edessä.

Kun nyt olemme kokoontuneet eri tahoilta vielä kerran vietääksemme pataljoonan vuosijuhlaa, tahdomme me myöskin kaipankuksella ja kunnioituksella muistella niitä joukostamme, jotka jo ovat astuneet sille tielle, jolta ei kukaan pala, sekä kaikkia niitä,

joita eivät voi olla saapuvilla, mutta ajatuksineen ovat meidän piirissämme.

Lopuksi lausun minä kaikkien ilon sen johdosta, että tätä muistopäivää vietetään vapaassa ja itsenäisessä isänmaassa.

Toivokaamme, että ne, jotka nyt ja vastaisuudessa johtavat Suomen armeijaa, samalla innostuksella, mikä aikoinaan elähytti meitä, tulevat puolustamaan isänmaan kunniaa, vapautta, onnea ja itsenäisyyttä.

Toverit! Nelinkertainen eläköönhuuto pataljoonamme kunniaksi!



Kenraalimajuri v. Kraemer saapuu. — Pataljoona ruoturintamassa.

×

×××

×

## Sissien seassa.

»Känä».

### I. Sotamuistelmia Mäntyharjun kansakoululta.

Oli tulipalopakkanen helmikuussa 1918. Pitkin maantietä Varpasten pysäkillä kohti Mäntyharjun kirkonkylää ajoj loppumaton hevosjono, reet täynnänsä kivaärinielkoja miehiä valkoinen nauha käsivarressa. Eilen olivat samat miehet ajaneet punaiset Mäntyharjulta etelään, seuranneet perästä

aina Varpasten pysäkillä saakka, mutta siellä saaneet päällystöltä vastenmielisesti vastaanotetun määräyksen palata Mäntyharjun kirkolle.

Kajaanin sissille oli majapaikaksi varattu kirkonkylän kansakoulu. Sinne oli edeltäkin saapunut yksi erillään ollut ryhmä, pannut ussit liin-

FILSDÖSEN  
INSTITUTE  
ARCHIVES  
New York

piämään ja kantanut olkia lattialle. Iloisesti roihuva valkea levitti häiliätelevää, kodikasta hoidetta huoneeseen joukkojen saapessa majoipaikkaansa. Lämpö hiveli suloisesti pakkasen pusristelemia jäseniä.

Lämpimässä huoneessa pääsivät pian väsymys ja uni vallalle. Haukuttuaan eväitään heittäytyivät kolmatta vuorokautta valvoneet miehet pitkäksen tuoreilta tuoksuvien olkien päälle, ja usea heistä nukkui heti kuin havutakki. Mutta eivät muuttamat tunteet vielääkään ylenmääräistä väsymystä, vaikka olivat kestäneet jalon kilvoituksen, valvoneet, kahlanneet hangessa yöttäisiään myöten kilometrikapalla ja väliin tapelleet hyökäten ja peräytyen sekä vielä kaiken lisäksi olleet koko ajan sangen keveällä muonalla. Joukko näitä väsymättömiä oli kerääntynyt roihuavan uunin ääreen, ja siinä puolihämärässä he tupakkaa poltellen pakoivat. Puhe liikkui viime päivien kokemuksissa.

Kupiaisen Antti, jo ikämies, kansakoulunopettaja, oli anastanut puhevaltaa. — Kyllä minulla on verraton ryhmä, kehäsi hän ja jatkoi:

— Katsokaas, juuri silloin kun ensimmäistä kertaa saimme kunlla kuulien vinkuvan korvisamme — ja luotia tulikin kuin turkinhihasta — eivät nämä pötköt arvanneet heittäytyä mahalleen lumihankeen ketjun seisahtuessa ja ryhtyessä vastaamaan tuleen, «Maahan!» kiljasin minä, kuten oli neuvottu ja rätäkähdin itse lumihangelle siitä pitien ampua laskuttamaan. Olinkin siihen pyssyni käytteilyyn niin innostunut, etten kotvaan ehtinyt katsomaan, miten pojat jaksavat. Kun vihdoin silmäsin pitkin ketjua, seisivat nämä tollot puunrunkojen takana tai olivat polviltaan lumihangessa ja ampuivat minkä kerkesivät. «Painukaa hiidessä mahallenne lumihankeen!» komensin minä, mutta lähimmäinen mies huusi amunnansa lomassa: «Ei kärsi, pyssynhukot kastuu. Eivätkä ne, sen peijakkaan kahmurat, osanneet maahan heittäytyä, vaikka kuulia kyllä tuli riittämiin asti. Syyttäkööt itseään, jos napin saavat naamaansa, ajattelin minä, mutta kaikki ne sentään henkensä säilyttivät kuin ihmeen kaupalla.

— Mikäpä sen pahan tappaa, ärähti joku toistensa nurkasta unen ja hereilläolon välimailta.

Huoneessa oli hetken hiljaista. Tulen kajastus uunista loi oudon punerruksen miesten poskipäille. Paperosejaan pureskellen katselivat he aatoksiinsa vajuneina uuniin, jossa tulen liekit nuolivat äsken siihen työnnettyä halkoa.

Näsänen Riino räpytteli silmiänsä ja aloitti kertomuksensa:

— Oltiin ketjussa muutaman harjun laiteilla ja asuttiin silloin paremmin hissunkissun. Yht'äkkiä pyrähti eteemme aukaalle tuohon 50 metrin päähän metsänreunasta vahva punaisten ketju. Vimmattu tuli oli pian käynnissä molemmin puolin. Vihollisen puolelta kajahti huuto: «Kotkan punakaartin hyökkäyspataljoonan ensi pluttuuna. Hyökkäykseen!» Muutama punaista nondattivat tätä ensi kehoitusta, mutta pitkälle eivät he ehtineet, kun kaatuivat äkisti maahan. — Minä olin sivustamies, ja vasemmalla puolellani, vähän taempana, oli jyväskyläläisiä. Yht'äkkiä kuului kesken helvetillistä amunnan räiskettä jotakin lentävän ilmassa takapuolellani ja eteeni huomasin putoavan varsipommin, noin kolmen askeleen päähän minusta. Ser oli joku jyväskyläläinen heittänyt punaisia kohti. Pommi sähisi ilkeästi. Painoin vaistomaisesti päini lumeen ja ajattelmatta mitään odotin, milloin lennän ilmaan. Pommin sähinä oli iljetävää, se repi kuin tylsällä halkosahalla pitkin ruumista. Vks'kaks' se loppui, odotin henkeä pidätellen, mutta räjähdystä ei kuulunut. Kuulat vain vinkuivat korvisani. Lämpö alkoi palata jäseniin ja veri kiertää. Se onneton jyväskyläläinen oli asettanut näet nallin väärinpäin tai unohtanut sen kokonaan taskuunsa.



Joukko väsymättömiä oli kerääntynyt uunin ääreen.

Kertojan yksitoikkoinen ääni lakkasikuulumasta. Miehet olivat laskenteineet pitkälleen uunin ääreen ja uni alkoi voittaa. Eikä aikaakaan, kun koko komppania veteli makeita unia kahden pihavahdin kierrellessä ympäri taloa.

Kesellä yötä alkoi kylältä käsin kuulua kovaäänistä huutoa ja melua. Kolkossa, hiljaisessa yössä tuntui se kammottavalta. Toinen kansakoulun pihavahdeista riensi katsomaan, mitä oli tekeillä.

Tulipalo siellä vain. Kunnantalolla asuvat vaasalaiset olivat ruvenneet polttamaan kortteeriaan ja nyt oli heillä täysi työ saada tuli sammumaan: kantoivat vettä kuin hullut ja etsivät palouris-kuja ympäri kylää.

Pari heistä osui kansakoulullekin, ryntäsi sisään ja herätti ovipiilessä nukkuvan miehen. Tämä käbni unenpöpperössä ylös ja häneltä kyselivät vaasalaiset, tietääkö hän, missä täällä on palouris-kuja.

— *Ha ni brännsprutor?* ihkikasivat he rannikko-ruotsillaan Kainuun korpien kasvatille.



Ei poika moista käsittänyt, katseli vain suu auki vieraita.

Nämä uudistivat kysymyksensä.

Silloin pääsi valo hänen järkeensä ja kiireisesti riensi hän selittämään:

— Joo kyllä Rönspotti on täällä ja Jauhainen nukkun siellä viereisessä kammarissa. Minäpä kuväsen herättämässä.

Sanoi ja lihti ajelemaan hereille joukkuepäällikkö Strömbergiä, jota miehet kutsuivat Rönspotiksi. Jääkäri Jauhaisen jätti hän sentään nukkumaan.



— Ha ni brännsprutor?

xxx

## Suomen armeijan lentojoukkojen uusi tappio.

Suomenlahdella tuhoutuneet 3 lentäjää.



Luutnantti Nielsen.



Luutnantti Leinonen.



Kersantti Virtanen.



Kemin Suojeluskunnan laulajat.

Kemin Suojeluskunnan laulajat saivat Helsingin Laulujuhlla 24. VI. pidetyissä kilpailuissa mieskuorojen kolmannen palkinnon ja herättivät mainitussa juhlassa yleistä huomiota.

Joensuun sk. piirin piiripäällikkö jääk. kapt. Raappana on saanut eron toimestaan. Tämä merkinnee kapt. Raappanan siirtymistä ainakin toistaiseksi kokonaan pois sk-järjestöstä, joka hänelle on paljosta kiitollinen. Erikoisen arvokkaan työn sk:ien hyväksi suoritti kapt. Raappana, kuten muistetaan, Hämeenlinnan päällystökoulun johtajana.

Lotta Svärd-Yhdistyksen Keskusjohtokunnan puheenjohtaja rva Greta Krohn on vapautettu mainitusta toimesta.

HILSÖSKI  
INSTITUTE  
ARCHIVES  
New York

# SUOJELUS- KUNNAT

Oulun suojeluskunta. Oulun sk:n paik. päällikkö vänr. Svedberg on saanut eron toimestaan, ja on sk:n v. a. päälliköksi nimitetty toimitusjohtaja *Kallera*, joka, kuten muistettaneen, aikoinaan toimi Oulun suojeluskuntapiirin piiripäällikkönä.



Toholammin sankaripatsas.

Toholammin sankaripatsas paljastettiin kesäk. 5 p. Samana päivänä oli pitäjän rippilasten juhlapäivä ja muodostivat he yhdessä Toholammin ja vieraisille saapuneen Kannuksen sk:n kanssa patsaan ympärille nelisivuinen kunniiavartion. Patsaan luovutti herrat *Tunturi* ja vastaanotti kirkkoherra *Forss* voimakashenkisellä ja jatkuvaan vartiotyöhön velvoittavalla puheella. Piirin Lottien puheenjohtaja nti *Lehtinen* puhui lohdutuksen sanoja kaatuneiden omaisille, kehoittaen samalla Toholammin sk:aa edelleen, kaatuneiden asetovereidien muiston velvoittamana uskollisesti hoitamaan kodin, koti-seudun ja isänmaan turvallisuutta. — Patsaalle laskettiin Toholammin sk:n ja Lottien, Kannuksen sk:n, Piiri-esikunnan ja omaisten seppeleet. Saatiin kuulla kaunisointuinen sekakuoro-esitys »Isänmaalle» ja kansanrunoilijan *Sahan Kallen* erittäin tunnelmallinen tilaisuudelle omistettu runo. Juhlallisuus päättyi torvien säestämään »Maamme»-lauluun. — Illalla oli nuorisoseuran talolla runsasohjelmainen, isänmaallista mieltä nostattava juhla-iltama.

Seuraavana päivänä pidetyssä Lottien johtokunnan kokouksessa esitti piirihohtokunnan puheenjohtaja neiti *Lehtinen* sankarihaudalle tilattavaksi runkoruusuja, sekä haudalla kävijöille mukavat istuinpenkit, joille on sopiva paikka reunuskivien vasemmalla kulmalla. Esitykseen suostuttiin yksimielisesti ja otti penkit tilataksaan Lottien pyynnöstä sk:n paikallis-päällikkö *Klemola*.

Toholammin sankaripatsaan on synnyinseudelleen luonnostanut tait. *Albert Gebhard*.

H. L.



Lahden sankaripatsas, joka toukok. loppupuolella paljastettiin, on kuvanveistäjä *Viktor Janssonin* työtä. Kuten näkyy, on se muodoltaan harvinaisen ylevä ja onkin se epäilemättä kauneimpia sankaripatsaitamme. Kaunis Lahden kaupunki on tässä vapausankrien muistomerkillä saanut erittäin arvokkaan ja kohottavan julkisen taideteoksen.

XX

## PILAPALOJA.

Määräyksen mukaan.

Piirt. *A. Ukkonen*.



— Kunniaa tehdään arvomerkeille, ei henkilöille!

1013-17

B I T W A   W A R S Z A W S K A

---

/artykuł w Nr. 31/32, "Suomen Seilas" - wojskowego pi-  
smaczenie z fińskiego; ma fińskiego z dnia 13. VIII. 1921. r./.

Od redakcji.

My finnowie którzyśd wojną wieloletnią wykazali całemu światu, że jesteście poważnym czynnikiem przeciwko pierwiastkom anarchii i zniszczenia idącymi z Rosji, rozumieni wagę walk polskich z bolszewizmem. Pierwszy adiutant Prezydenta pułk. Aejmäläus Äimä na prośbę naszego pisma miał interwju z tut. wojskowym przedstawicielem Polski pułk. Peźerskim w celu otrzymania od niego jako od znawcy opisu bitwy warszawskiej, która zakończyła polsko - bolszewicką walkę. Recznicę tej bitwy obchodzone w tych dniach w Polsce. Bitwa miała miejsce od 12 - 22 VIII. 1920 r.

Pułk. Peźerski podał następujący opis tych walk.

Znaczenie warszawskiej bitwy.

Trwająca półtora roku wojna zakończyła się wielką bitwą pod Warszawą. Bitwa nie tylko zakończyła wojnę ale przyniosła pokój Europie i zmniejszyła siłę armii sowieckiej. Klęska bolszewików była tem bardziej dotkliwa że pod Warszawą chcieli oni zburzyć zapórę zamykającą im drogę do zachodniej Europy. Jak szerekie były ich plany wskazuje jeden z rozkazów który mówi: "Zachodni front należy uważać za front wszechświatowej rewolucji. Krasnarmiejcy, komisarze, komendanci! sowiecka Rosja rząda i oczekuje od Was największego naprężenia siły dla zwycięstwa. Śmierć lub zwycięstwo".

Pe zwyciężeniu Kołczaka i Denikina stawało się dla Sow. Rosji możliwym otwarcie drogi dla komunizmu do Europy.

Peprzejdzące bitwę działania wojenne.

Aby ukryć swe istotne zamiary i osłabić polskie siły, Rosja sow. drogami agitacyjnymi wyrażała chęć zawarcia pokoju a jednocześnie koncentrowała wojsk. Nacz. Dow. polskie pilnie uważało na to, i dla sparalizowania koncentracji wydało rozkaz ofensywy na Kijów. Ofensywa była krótka, ale uśnana. Wojska polskie rozbiły bolszewiów zdobywając wielką zdobycz wojenną i biorąc do niewoli około 30 tysięcy jeńców. Ażeby zauszczyć do odciążenia ze wschodniego frontu wojska polskie, dowódca kawalerji Budienny przybył pospiesznie pod Kijów z silną jazdą a jednocześnie bolszewicy posunęli się na prawe skrzydło w kierunku na Wilno. W początkach ofensywy, polska armia przeszła do kontrataku i odzrucała bolszewików na stare pozycje. Na wschodzie Budienny

POLISH  
INSTITUTE  
ARCHIVES  
New York

z wielkimi siłami jazdy i artylerji począł posuwać się w kierunku na Lwów. W tym samym czasie Rosja się osiągnęła wielkie zwycięstwo polityczne. Pospiesznie zawarła pokój z Litwą kowieńską i otrzymała dzięki temu możność korzystania z kolei na lewym skrzydle polskiej armji. Mając tak znaczne szanse, wojska sowieckie rozpoczęły ogólną ofensywę w początkach lipca w rezultacie której, udało im się okrążyć lewe skrzydło armji polskiej, wobec czego pierwsza polska armja znalazła się w b. trudnej sytuacji.

#### Przygotowanie warszawskiej bitwy.

Celem wyjaśnienia sytuacji polskiej armji, Marszałek Piłsudski wydał rozkaz polskiemu wojsku cofnięcia się na wyznaczone pozycje, skąd miało się rozpocząć kontrakcja około 6 sierpnia. Front przechodził przez rzekę Narwę, Pułtusk, Sierock, toteż dążył do pontonu Warszawa - Wisła - twierdza Dąblin - rzeka Wieprz i dalej wzdłuż Seretu lub Strypy.

Głównym celem było :

- 1). osłonić Lwów i kopalnie naftowe w Małej Polsce,
- 2). zatrzymać posuwanie się nieprzyjaciela na Warszawę <sup>na dalszą</sup>
- 3). celem środkowej armji było stworzyć <sup>na dalszą</sup> na dolnym biegu Wisły <sup>lewa</sup> <sup>poniżej</sup> <sup>Warszawy</sup> bazę dla ataku flankowego i przerwać front przy pomocy wojsk <sup>południowego</sup> <sup>frontu</sup>.

Dla wykonania tego planu wydane rozkaz dla wojsk pośpiesznie odstąpić bez kontaktu z nieprzyjacielem i aby rezerwy jak można najwyżej ochraniały odwrót głównej siły na nowe pozycje. Ruch był wykonany tak że bolszewicy nie dowiedzieli się o jego celach. Polska armja wykonywała go według planu za wyjątkiem części lewego skrzydła, która miała z powodu swej słabej liczebności nie mogła zatrzymać posuwania się nieprzyjaciela i cofnęła się za Wisłę w skutek tego bolszewicy dotarli do "Gdańskiego korytarza". To powołanie bolszewickie, które okazało się w następstwie bardzo dla nich samych ryzykowne, główne dowodzący armji polskiej wyzyskali dla zadania bolszewikom zupełnej klęski. W okolicach twierdzy Modlin zostały skoncentrowane nowe wojska które przy pomocy głównej armji posunęły się na północ od twierdzy zadając klęskę bolszewickiej armji, posuwającej się na Zachód.

Dla zdobycia Warszawy zgromadzili bolszewicy wszystkie wojska zachodniego frontu: IV, XV, i XVII armje & oddzielną Mozyrską.

Belszewicki front przechrzedził wtedy przez wschodnią Małę Polską do rumuńskiej granicy. Ten ostatni front składał się z XII armji z wojsk tow. Jakiwa, pierwszej armji kawaleryjskiej i XIV armji piechotnej dla bezpośredniego ataku na Warszawę były wyznaczone większa część trzeciej i cała XVI armja które posuwały się w kierunku na Radziwin i po obu stronach kolei Bieśc-Litewski - Warszawa. W tym że czasie IV. armja która stanęła prawie skrzyżła belszewickiego zachodniego frontu przy pomocy XV armji miała przykreczyć Wisłę pod twierzą Madlin i wejść na tyły polskiej armji brniącej Warszawy. W skład IV armji wchodził z kozaków kubańskich 3 kerpus kawaleryjski. Oddzielna armja Mezyrska stała na lewym skrzydle zachodniego frontu i miała za zadanie obrone linji Wisły powyżej Warszawy.

#### Początek warszawskiej bitwy.

Na pierwszą polską armję przypadł zaszczyt obrony Warszawy. Dla wzmacnienia dwóch armji przeznaczonych dla kontrataku, I armja została zaniejsza na do minimum i w skład jej wchodziła 4 dywizje przeciw 9 nieprzyjacielskich. Dywizje te jednak zwycięskie odparły wszystkie ataków belszewików od 13 - 16 sierpnia. Najbardziej zarzarte walki były w kierunku na Radziwin z atakującej tam 21 dyw. u belszewików pozostała tylko 500 bgn. i zmuszeni byli pchnąć do walki ostatnią dywizję rezerwy 27. Z innych walk można przytoczyć obronę m. Płocka, gdzie niewielki garnizon pośpiesznie sformowane oddziały mieszkańców odparły atak dwóch belszewickich dywizji (18, 53) którym nie udało się posunąć nawet do ulic miasta. Porażka ta uniemożliwiła cel belszewików sformowania w tym miejscu Wisły. Rzeczna flota Wisły powstrzymała posuwanie się trzeciego kerpusu kawalerji pod Włocławkiem. Rozwoleccieni belszewicy zbombardowali artyllję bezbronne m. Wrocławek. W tym samym czasie Budienny na pożądnium usiłował zdobyć Lwów, co mu się nie udało. Wobec niepowodzenia otrzymał rozkaz skoncetrowania armji w rej. Włodzimierza Wołynskiego. w celu wyruszenia statąd na podtrzymanie ofenzywy przeciwko polskiemu środkowemu frontowi.

#### Polska Kontrefenzywa.

16 sierpnia wojska polskie otrzymały rozkaz rozpoczęcia kontrefenzywy, w której kierownictwo objął osobiscie sam Piłsudski. Z twierdzy Madlin V. polska armja posunęła się na tył IV armji belszewickiej i odcięła jej odwrót biorąc do niewoli sztab tej armji. W drugim dniu ofenzywy próbująca kontratakować 54 dyw. sowiecka została całkowicie zniesiona. W tym że czasie t.zw. brygada syberyjska, która dwa tygodnie temu przybyła z Syber,

przez Amerykę.- Rozbiła 4 dyw. sowiecką. Inne dywizje IV armji sowieckiej cofnęły się w popłochu i w zupełnym zamieszaniu razem z dywizjami XV armji i uratowały się tylko dzięki przejściu niemieckiej granicy, gdzie zostały rozbrojone. Trzeci bolszewicki korpus jazdy cofnął się pośpiesznie pod naporem polskiej dyw. jazdy do Prus i stracił 2/3 swego składu.

Dywizje polskiego środkowego frontu z których składała się druga armja szturmowa pod dowództwem Piłsudskiego persownym marszem z Deblin i rz. Wieprz zasiała w tył I. sow. armji, zniszczyła doszczętnie 8 i 10 dywizje i odrzuciła grupę Mozyrską na północ i wschód, (dowodem szybkości posuwania się może posłużyć fakt że jedna z brygad piechoty zrobiła w ciągu 24 godzin marsz 78 km. Wojska polskie posunęły się następnie dalej na północ i natknęły się na oddziały III i V sow. armji i zniszczyły je. 23 sierpnia został zajęty Białyсток. Brześć - Litewski (twierdza) odebrano po 8 godzinach zaciętego boju na bagnety.

Straty bolszewików.

W bitwie warszawskiej stracili bolszewicy 66 tys. jeńców, przeszło 30 tys. zabitych i rannych, około 50 tys. uciekło do Prus gdzie zostali rozbrojeni. Oprócz tego 230 dział, 1025 K.M., przeszło 200 kuchen polowych, wielką ilość koni, około 10 tysięcy wozów taberowych, naładowanych telefonami z sprzętem technicznym i inn. Na koniec zdobyte znaczną ilość pancernych lekkich i ciężarowych aut. Ogółem bolszewicy stracili przeszło połowę swej artylerji i materiału technicznego.

Znaczenie bitwy.

Strategicznym znaczeniem tej bitwy było zniżenie sił nieprzyjacielskich przez z jednej strony atak własnych wojsk, z drugiej niepozwole nie nieprzyjacielowi odrotu w kierunku południowym, w którym nie można go było zniżyć.

W jeńskiej rozmów pułk. Pożerski w ten sposób określił stosunek i finnow do tej bitwy:

Nie mogę nie wspomnieć o stosunku naszych północnych przyjaciół do naszej bitwy. Finnowie zafiarowali nam wielką ilość ochotników. To wskazywało że rozumieli oni, że niebezpieczeństwo nie zagrażało nie tylko Polsce a Polacy, i chociaż nie mogliśmy przyjąć ofiarowanej pomocy, to jednak wskazywała ona istotną przyjaźń między Finlandją, a Polską. Polska jednak powinna była przedewszystkiem polegać na własnej

INSTITUTE  
ARCHIV  
New

PILSUDSKI  
INSTITUTE  
ARCHIVES  
New York

sile i rzeczywistości zwycięstwo zostało osiągnięte dzięki pomocy całego Narodu. Na wezwanie Marszałka Piłsudskiego:

"Polaki Nałedzie do broni w imię ojczyzny!" wszyscy od młodych do starych kobiety i mężczyźni zapisywali się do wojska. W ciągu 10 dni powstała armia ochotnicza w sile 100 tys. (więcej bowiem nie wystarczyło broni). Wszystkie nieporozumienia wewnętrzne ustały i wszyscy zgarżdzali się wokół Wodza Piłsudskiego. O jedności świadczą wezwania socjalistów rozlepione 10 sierpnia na ulicach Warszawy:

"Robotnicy, spieszcie zapisywać się do broni na pomoc armii. Do broni i walki przeciw atakującym barbarzyńcom, którzy niesą dla ludu robotniczego nędzę i niewolę".

Nie było partji ani białej ani czerwonej, ani Panów ani chłopów było tylko Naród polski, który walczył.

Bitwa warszawska nie tylko dała pokój Polsce i chwałę polskiemu orężowi i Wodzowi Piłsudskiemu, ale dowiodła że miljonowe hordy komunistów Rosji sow. nie mogą się ostać przed patriotyzmem choćby słabszej znacznie liczebniej armii. Było to wielką klęską moralną bolszewizmu i wielkim zwycięstwem dla wszystkich Narodów broniących Europę od ciemięskich hord komunistów.